

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р Светлана Георгиева Димитрова-Гюзелева, НБУ,
научно направление 1.3. Педагогика на обучението по ...
(05.07.03. методика на обучението по чужд език /английски/)

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 2.1 Филология / Общо и сравнително езикознание (английски език) към Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - гр. Благоевград, обявен в ДВ, бр. 81 / 10.10.2017 г., с кандидат гл. ас. д-р Дафина Янорова Костадинова

1. Данни за кандидатката

От автобиографията на Дафина Костадинова личи, че образованието ѝ е протекло по целенасочен и високоспециализиран начин, а професионалната ѝ реализация е осъществена в двете най-съществени сфери на филологическата квалификация – преподаване на английски език като чужд (вкл. и за академични цели) и специализиран превод. За постиженията по пътя на академичното и професионалното ѝ израстване може да се съди по успешно защитения през 2012 г. дисертационен труд на тема "Structural Interferences in the Production of English by Bulgarians", по разнообразието от теоретични и практически курсове на бакалавърско и магистърско ниво, които води към Филологическия факултет, Катедра по германистика и романистика на ЮЗУ „Неофит Рилски“ (напр. Увод в общото езикознание, Контрастивна лингвистика, Писмен и Устен превод, Специализиран превод, Увод в академичното писане и др.), по броя на ръководените от нея дипломанти (2 бакалаври и 7 магистри), както и по участието ѝ в няколкото международни и национални научни и образователни проекти (общо 6 на брой) и в редакционните колегии на две научни издания – международното списание "Modern Humanities Success" и "Езиков свят (Orbis Linguarum)", издание на ЮЗУ „Неофит Рилски“. В рамките на университета, Дафина Костадинова се включва активно също в организирането и провеждането на педагогическата практика на бъдещите учители по английски и френски език, в обучението на докторанти по академично писане на английски език, в обучението по академичен английски на преподаватели от ЮЗУ (по вътрешен проект за повишаване на професионалните компетенции на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“), в кандидатстудентските изпитни комисии и в държавните изпити на студентите-филолози, както и в комисиите за вътрешен одит на качеството на учебния процес в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Членството на Дафина Костадинова в Българското дружество по англицистика, както и участието ѝ в бте международни и национални научни конференции (след 2012 г.) свидетелстват за нейната съпричастност към живота на професионалната общност, както и за богатата палитра на нейните научноизследователски търсения, които излизат извън рамките на филологията (вж. напр. докладите *Dynamics of Pre-service Foreign Language Teachers' Confidence*, изнесен на международната конференция "English Studies at the Interface of Disciplines: Research and Practice" в Македония през март 2016 г. и *Investigating Some Programming Languages for Children to 8 Years*, изнесен на международната конференция "World Science" в Обединените арабски емирства през август 2016, както и

статии *A Conceptual Design of Mobile Learning Applications for Preschool Children* и *Investigating the Opportunities of Using Mobile Learning by Young Children in Bulgaria*, публикувани през 2016 г. в американското научно списание "International Journal of Computer Science and Information Security", макар и всички тези научни изяви и публикации на кандидатката да са в съавторство с нейни колеги от други научни сфери – напр. информатици или педагози-методици – и да не е много ясно какъв точно е личният ѝ научен принос в разработките).

2. Оценка на представените теоретични и приложно-практически публикации

За участие в конкурса за „доцент“ по професионално направление 2.1 *Филология / Общо и сравнително езикознание (английски език)* Дафина Костадинова е представила една монография на английски език (*Bulgarian Interferences in English Texts for Specific Purposes*, 2017) и 9 научни публикации в чуждестранни и наши сборници и списания, публикувани след защитата на докторската ѝ дисертация (2012 г.), между които 5 статии на английски език и 4 на български език, като всички представени статии са написани в съавторство, което не позволява да се коментират еднозначно научноизследователските умения на кандидатката. Най-пряко свързани с тематиката на конкурса са монографията ѝ и три от статиите ѝ на български език (*Грешки в употребата на определителния член от студенти, изучаващи английски и гръцки език като втори чужд език* в: „Лингвистиката – история, предизвикателства, перспективи“. Сборник в чест на 80-годишнината на проф. Славчо Петков, 2013; *Някои видове грешки, допускани при продуцирането на академичен текст на английски език от преподаватели в ЮЗУ „Неофит Рилски“* в: „Квалификация и кариерно израстване на преподавателите във висшето училище“ – Доклади от конференция, 2014; и донякъде *За някои от основните термини в преподаването на химия на английски, френски и български език* в: сп. Чуждоезиково обучение, 2015). В тях се изследват различни аспекти на специализирания превод и/или писане на собствен специализиран научен текст, както и специализираното обучение по чужд език и в частност се представят резултатите от сравнителния анализ и анализа на грешките в различни корпуси от текстове на чуждия език, създадени от българи.

Дафина Костадинова отбелязва в автобиографията си, че е установила 13 цитирания и позовавания на нейните научни публикации (5 в Harzing's Publish or Perish - Google Scholar, 1 в Web of Science, 1 в Scopus и 6 в Research Gate), но за съжаление тези цитирания не са описани подробно и не става ясно на кои точно нейни публикации и в кои точно свои научни изследвания се позовават другите автори на нея, както и дали тези цитирания са свързани с темата на хабилитационния ѝ труд.

Тук ще се спра малко по-подробно на представения от Дафина Костадинова монографичен труд за целите на конкурса, озаглавен "*Bulgarian Interferences in English Texts for Specific Purposes*" (университетско издателство на ЮЗУ, Благоевград, 2017). Той се явява логично продължение на изследователските ѝ търсения, засвидетелствани още в докторската ѝ дисертация на тема "*Structural Interferences in the Production of English by Bulgarians*" (издадена отново от университетското издателство на ЮЗУ, Благоевград, 2012).

Монографията е първото българско изследване, което – макар и малко по мащаб по отношение на работния корпус от анализирани текстове и доста разнородно по отношение на научните области и нивото на владеене на езика-цел от изследваните субекти – представя някои от характеристиките на междинния език на българските

научни работници, които се опитват да представят своята академична материя и научна проблематика на английски език. Темата за взаимодействието между различните езикови компетентности при многоезичните индивиди е отдавна обект на изследване от специалистите в различни научни области (напр. контрастивна лингвистика и анализ на грешките, психолингвистика и социолингвистика, теория на езикоусвояването и методика и дидактика на многоезичието), но поради своите практико-приложни ракурси тя не престава да бъде актуална и до днес, защото е неразривно свързана с подобряването на учебния процес при изучаването на всеки отделен чужд език от конкретна група обучавани (каквато е в случая групата на българските научни работници, ползващи английски език в своята академична и/или професионална кариера).

Самата монография възлиза на 108 страници (без четирите приложения, в които е представен част от емпиричния корпус, използван в изследването) и има стройна структура, включваща увод, две глави, заключение и библиография.

Първата глава е посветена на теоретичните основи на изследването и впечатлява с опита на Дафина Костадинова за изчерпателност и многопластовост на анализа, но оставя усещане за разпокъсаност и/или недовършеност (дори заглавията на отделните подраздели в тази глава започват със "Some insights regarding ..." / *някои научни прозрения по отношение на ...*), повторемост и безкритичност в прегледа на представените теории. Все пак авторката успява да очертае основните теории на езикоусвояването, като акцентира върху моделите за контрастивен анализ и анализ на грешките и теорията за междинния език, които възприема за отправни точки в практическата част от своето изследване. Този избор е удачен, като се има предвид, че направеното изследване има за обект по-скоро продукта (самия междинен език, представен чрез моментната картина, запечатана в набора от специализирани текстове на английски език, написани от българските научни работници), а не процесите на езикоусвояването (което между прочем обяснява и отсъствието в научния обзор на някои по-функционално ориентирани психолингвистични и социолингвистични модели на езикоусвояването или пък на съвременните дидактически парадигми, свързани с многоезичието).

Във втората глава от хабилитационния труд се представят двете части от емпиричното изследване (съответно фокусирани върху специализираната научна продукция на представителната извадка от 1/ преподаватели и 2/ докторанти от ЮЗУ „Неофит Рилски“) и се представят и интерпретират данните от анализирания корпус от ексцерпирани грешки от техните текстове на английски език. Интересна, макар и не неочаквана, е констатацията на авторката, че българските научни работници (както преподавателите, така и докторантите) обикновено добре се справят с представянето на терминологичния апарат на своята дисциплина на чуждия език (усъвършенствайки го по време на прегледа на чуждоезичната научна литература в своята област), но онова, което им липсва при писмената научна продукция на чуждия език (вкл. и при редакцията на текстовете, преведени с помощта на различни програми за машинен превод), е достатъчна вещина във владенето на морфосинтактичната структура и езиковите норми на книжовния английски език: анализирания образци от научни текстове на чуждия език, създадени от преподавателите и докторантите от ЮЗУ „Неофит Рилски“, демонстрират съпоставими помежду си лингвистични грешки (разборът е на повърхнинно ниво само; авторката не прави анализ на дълбинната езикова структура и реторичната организация на изследваните специализирани академични текстове), типични за междинния език и на останалите българи, усвоили езика-цел до ниво средно напреднали (B1-B2 по

Общоевропейската езикова рамка) – напр. грешки при членуването (в рамките на номиналната фраза), лексикограматични грешки (вкл. и тези в употребата на предлозите, които също би следвало да бъдат отнесени към тази категория грешки), грешки при съгласуването между подлога и предиката и т.н. Разбира се, както и самата Дафина Костадинова признава в своето монографично изложение, невинаги може да се твърди, че тези проблеми са свързани единствено с интерференцията /отрицателния пренос на езикови знания/ от родния език (в този ред на мисли заглавието на монографията е неправилно ограничено до интерференцията от българския език в специализираните научни текстове на английски език [написани от българи]), а не произтичат например от дефицитите в езиковата компетентност на изследваните лица (незнание, погрешна хипотеза относно обхвата на езиковата норма, фосилизирана погрешно усвоена езикова форма и др.) и/или от обстоятелствата в комуникативната ѝ употреба в дадения контекст (напр. несистематична грешка, допусната под влияние на стреса на изпитната ситуация /при докторантите/ или просто техническа грешка / грешка на ръката при набирането на текста). За да се стигне до по-точна преценка за източника на констатирания проблем, би следвало от изследваните субекти да се съберат повече етнографски (напр. за точно ниво на владеене на чуждия език, за езиков опит и форма на изучаване на чуждия език) и субективни емпирични данни (използвайки например интроспективните изследователски техники за самонаблюдение и словесен репортаж, като think-aloud protocols и verbal reports), които щяха да повишат валидността на направените от Дафина Костадинова хипотези за наличие на интерференция от родния език при допуснатите грешки.

В заключителната глава от монографията авторката обобщава резултатите от проведеното изследване и дава някои препоръки относно съдържанието на университетските езикови курсове, насочени към подготовката на докторантите за писане на академичен текст, като призовава към по-подчертано застъпване на информация за чисто езиковите норми на изучавания чужд език (под формата на кратък преговор с практически упражнения вероятно, поради ограничения хорариум на университетския курс?), както и за по-тясно сътрудничество при продуцирането на специализираните научни текстове между специалистът в съответната област и преводачът.

3. Заключение

В заключение смятам, че представените от кандидатката научни публикации са показателни за нейните изследователски качества, многостранни научноизследователски интереси и практико-приложен опит за пренасяне на теоретичните постижения в практиката на чуждоезиковото обучение. Направените критични бележки и изказаните препоръки в изложеното становище от мен по-горе в никакъв случай не намаляват значимостта и приносите моменти на хабилитационния труд на авторката. Всичко това ми дава основание да подкрепя избора на Дафина Янорова Костадинова за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1 *Филология / Общо и сравнително езикознание (английски език)* към Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - гр. Благоевград.

5 февруари 2018 г.

Подпис:

(доц. д-р Св. Димитрова-Гюзелева)